

РОЗДІЛ 8. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ГРОШОВИХ КОШТІВ

ORGANIZATION OF ACCOUNTING AND CONTROL OF FUNDS

Грошові кошти є найбільш ліквідними активами та обмеженими ресурсами, і успіх діяльності підприємства багато в чому визначається здатністю їх раціонально розподіляти і використовувати, саме тому організація їх обліку є досить важливим питанням під час контролю операцій із ними. У статті досліджено існуючу методику обліку грошових коштів. Розглянуто основні елементи організації внутрішньогосподарського контролю грошових коштів. Проаналізовано типові порушення і помилки, з якими найчастіше зустрічається перевіряючий. Обґрунтовано рекомендації щодо удосконалення обліку та системи внутрішньогосподарського контролю грошових коштів на вітчизняних підприємствах.

Ключові слова: грошові кошти, бухгалтерський облік, контроль, внутрішньогосподарський контроль, підприємство.

Денежные средства являются наиболее ликвидными активами и ограниченными ресурсами, и успех деятельности предприятия во многом определяется способностью их рационально распределять и использовать, именно поэтому организация их учета является достаточно важным вопросом при контроле операций с ними. В статье исследовано существующую методику учета денежных средств. Рассмотрены основные элементы организации внутреннего контроля денежных средств. Проанализированы типичные нарушения и ошибки, с которыми чаще всего встречается проверяющий. Обоснованы рекомендации по усовершенствованию учета и системы внутреннего контроля денежных средств на отечественных предприятиях.

додано существующую методику учета денежных средств. Рассмотрены основные элементы организации внутреннего контроля денежных средств. Проанализированы типичные нарушения и ошибки, с которыми чаще всего встречается проверяющий. Обоснованы рекомендации по усовершенствованию учета и системы внутреннего контроля денежных средств на отечественных предприятиях.

Ключевые слова: денежные средства, бухгалтерский учет, контроль, внутривозвратный контроль, предприятие.

Money is the most liquid asset and limited resource. Success of any enterprise depends on ability to efficiently allocate and use money. This is the reason why organization of its accounting is quite an important issue in the control of transactions. The article studies existing methods of the funds accounting and describes the main elements of the organization of internal funds control. The standard violations and mistakes faced by a common reviewer are also investigated. Recommendations in accounting improvement and the system of internal funds control in domestic enterprises are justified as well.

Key words: funds, accounting, control, internal funds control, enterprise.

УДК 657.1

Бондаренко Н.М.

к.е.н., доцент кафедри статистики, обліку та економічної інформатики Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Таран В.В.

магістр

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Постановка проблеми. На сьогоднішній день актуальність і значимість грошових коштів не викликає сумнівів. Грошові кошти за своєю природою є початковою і кінцевою стадією кругообігу господарських засобів, швидкість руху грошових коштів визначається ефективністю діяльності підприємства. Обсяг наявних у підприємства грошей визначає платоспроможність підприємства (одну з найважливіших характеристик фінансового становища підприємства). Грошові кошти – це унікальний вид оборотних коштів, який володіє абсолютною ліквідністю, тобто здатний негайно виступати засобом платежу за зобов'язаннями підприємства в будь-який час.

І незважаючи на простоту теоретичного матеріалу з обліку грошових коштів, на практиці досить часто припускаються помилок і порушень.

Адже кошти легко приховати і перевезти, на них немає знаків приналежності, і вони є конвертованими. Ризик крадіжки безпосередньо пов'язаний з тим, що окремі особи мають доступ до системи обліку і можуть отримати дозвіл на охорону грошових коштів [1, с. 56]. Тому обліку грошових коштів та їх контролю необхідно приділяти особливу увагу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз літературних джерел з питань проведення обліку та контролю грошових коштів дозволяє

зробити висновок, що чимало праць вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів присвячено вивченню саме цієї теми. Розвитку теорії та практики організації обліку та контролю грошових розрахунків присвячено роботи вітчизняних науковців: М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, О.М. Петрука Н.О. Гури, І.К. Дрозд, О.І. Коблянської, В.Г. Швеця, В.О. Шевчука та інших. Разом з тим, недосконалість практичних аспектів організації обліку та внутрішнього контролю за грошовими розрахунками на підприємствах визначають доцільність дослідження.

Постановка завдання. Метою даної роботи є дослідження теоретико-організаційних аспектів обліку та контролю грошових коштів та з'ясування напрямків їх покращення на вітчизняних підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Згідно з нормативними документами до грошових коштів відносять готівку, кошти на рахунках у банку та депозити до запитання. Багато економістів вважають що таке визначення потребує уточнень, тому в економічній літературі існує безліч визначень поняття «грошові кошти», що призводить до неоднозначного розуміння сутності цієї категорії. Далі розглянемо деякі з них (табл. 1).

Отже, з приведених трактувань категорії «грошові кошти» можна сказати наступне, грошові

кошти – це найліквідніші активи підприємства, що включають готівку в касі, кошти на рахунках у банку, електронні гроші, які у відкрито циркулюючій системі емітуються, депозити до запитання.

Для забезпечення достовірної і точної інформації про рух коштів необхідно забезпечити їх чіткий, своєчасний та повний облік, тому основними завданнями бухгалтерського обліку грошових коштів є:

- правильна організація, своєчасне й законне проведення безготівкових і готівкових розрахункових операцій;
- своєчасне та правильне документування операцій із руху грошових коштів і розрахунків;
- забезпечення схоронності коштів у місцях їх зберігання і контроль над їх цільовим використанням;
- своєчасне проведення інвентаризації грошових коштів та відображення її результатів в обліку;
- своєчасне і повне відображення в документах і реєстрах бухгалтерського обліку руху коштів у касі підприємства і на рахунках у банку;
- суворе дотримання встановлених правил ведення касових операцій і здійснення розрахунків між суб'єктами господарської діяльності;
- вишукування можливостей найбільш раціонального вкладення вільних грошових коштів як джерела фінансових інвестицій, що приносять дохід.

В частині ведення бухгалтерського обліку для контролю за рухом грошових коштів призначені спеціальні рахунки обліку грошових коштів. Ці рахунки призначені для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів у вітчизняній та іноземних валютах, що знаходяться в касі, на розрахункових, валютних та інших рахунках, відкритих в кредитних організаціях на території України і за її межами, а також цінних паперів, платіжних та грошових документів [9, с. 67].

З особливостями обліку грошових коштів пов'язана облікова політика підприємства – сукупність обраних підприємством способів ведення бухгалтерського обліку (первинного спостереження, вартісного виміру, поточної угруповання і підсумкового узагальнення фактів господарської діяльності). Для відображення грошових коштів бухгалтерська служба на чолі з головним бухгалтером має використовувати робочий план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємства. Особливості відображення грошових коштів полягають в тому, що кожна операція з готівкою повинна бути документально оформлена (підтверджена) відповідними документами. Окрім того, надходження готівки в касу оформляється (оприбутковується) на підставі прибуткового касового ордера, видача – на підставі видаткового касового ордера. Дані з цих ордерів заносяться в касову книгу, в якій вказується залишок готівки в касі підприємства на початок дня, обороти за день і залишок на кінець дня. Дані касової книги повинні відповідати фактичній наявності грошей в касі. Виписані касові ордери реєструються в журналі реєстрації прибуткових і видаткових касових документів, який ведеться окремо за прибутковими та видатковими операціями [10, с. 55].

Будучи значущим і важливим об'єктом діяльності підприємства грошові кошти потребують контролю і формування звітності. Теоретично можливі три підходи до встановлення правил обліку на підприємстві: централізований, децентралізований і змішаний. При першому підході ведення обліку регламентується з єдиного центру. При чому особливого значення не має, державний це орган або громадське об'єднання. Другий підхід передбачає індивідуалізацію правил бухгалтерського обліку для кожного господарюючого суб'єкта. Хоча

Таблиця 1

Економічна сутність поняття «грошові кошти»

Джерело	Визначення
С.М. Остафійчук [2]	Грошові кошти – готівка в касі підприємства, депозити до запитання, кошти на банківських рахунках, які характеризуються абсолютною ліквідністю, тобто можуть у будь-який момент бути використані для здійснення розрахунків, або обміняні на законні платіжні засоби.
Г.В. Осовська [3]	Грошові кошти – це доходи і надходження, що акумулюються у грошовій формі на рахунках підприємства, організації, установи у банках і використовуються для забезпечення їх власних потреб або розміщення у вигляді ресурсів банків
О.С. Філімоненко [4]	Грошові кошти – це кошти у вигляді грошей, які знаходяться в касі підприємства, на рахунках в установах банку, в акредитивах, у підзвітних осіб та на депозитах до запитання
О.С. Височан [5]	Грошові кошти – це кошти в касі, електронні гроші, кошти на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути використані у будь-який момент для проведення розрахунків в процесі здійснення господарських операцій
В.І. Єфименко, Л.І. Лук'яненко [6]	Грошові кошти – це готівка, яка зберігається на підприємстві, гроші в банках (на рахунках); банківські векселі, грошові чеки та перекази від клієнтів
Ф.Ф. Бутинець [7]	Грошові кошти – форма існування грошей, використовується як засіб обігу та платежу; грошові знаки національної валюти України – банкноти і монети, в тому числі пам'ятні та ювілейні монети, що знаходяться в обігу і є дійсними платіжними засобами
Н.М. Ткаченко [8]	Грошові кошти – касова готівка, кошти на рахунках у банках, інші грошові кошти

він забезпечує максимальну адекватність облікових процедур характеру діяльності підприємства, в сучасних умовах господарювання він неприйнятний. Нарешті, можливо розумне поєднання елементів першого і другого підходів. Світовий досвід підказує, що при даному способі за централізованим регулюванням залишається встановлення основних правил і принципів ведення обліку, що забезпечують доступність і корисність фінансової інформації.

В процесі обліку грошових коштів можна виділити такі етапи:

1) первинний облік – фіксується в документах (типова форма КО-1, КО-2, КО-3, КО-4, КО-5, платіжне доручення, виписки банку);

2) поточний облік – аналітичний і синтетичний, фіксується в облікових регістрах (Журнал 1 і відомості 1.1, 1.2, 1.3);

3) зведений, узагальнюючий – синтетичний облік та звітність.

До наявних облікових проблем стосовно руху та наявності грошових коштів слід віднести: визнання та класифікацію грошових коштів; правильне їх відображення у фінансовій звітності; організацію контролю над процесом збереження та використання грошових коштів; оптимізацію надходжень і виплат готівки та формування інформаційної бази даних для аналізу отриманих і втрачених вигод від проведених заходів; повноту та своєчасність відображення в системі обліку руху грошових коштів [11, с. 118].

Нині важливою є необхідність повної автоматизації обліку грошових коштів, що забезпечить високу точність облікових даних, пов'язаних із рухом грошових коштів.

Грошові кошти, а також і операції, що формують грошові потоки, вимагають детального обліку і контролю. Грошові кошти є однією з відповідальних ділянок внутрішньогосподарського контролю, оскільки значна частина зловживань відбувається шляхом розкрадань готівки з каси підприємства. Для контролю за використанням коштів формуються економічні служби на підприємстві. А з метою контролю в області обліку і в області дотримання законодавства застосовують перевірки. Перевірка може бути як внутрішня, так і зовнішня з залученням сторонніх інспекторів.

Процес організації внутрішньогосподарського контролю починається з формування мети та відповідних завдань проведення контролю.

Метою внутрішньогосподарського контролю операцій з гро-

шовими коштами є забезпечення збереження грошових коштів, повноти оприбуткування, раціонального та економного використання, дотримання касової дисципліни й встановленого порядку безготівкових розрахунків.

На основі проведеного дослідження нами було виділено основні завдання внутрішнього контролю (рис. 1).

Процес здійснення операцій з грошовими коштами не є хаотичним процесом, а регулюються і контролюються державою, на основі відповідних законів, постанов, наказів, інструкцій, положень, методичних матеріалів з обліку і звітності, національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Вони необхідні для встановлення законності та достовірного відображення господарських операцій, відповідності ведення бухгалтерського обліку фінансовій звітності, а також для проведення аналізу.

До законодавчих джерел інформації відносять:

1. Нормативно-правові акти, що регулюють операції з грошовими коштами: Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене Постановою Правління НБУ від 12.2004 № 637; Указ Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки» від 12.06.95 № 436/95; Постанова Правління НБУ «Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою» від 06.06.2013 № 210;

2. Нормативно-правові акти в частині регулювання безготівкових розрахунків: Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р. № 2121–111; Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах затверджена постановою Правління НБУ від 12.11.2003 р. № 492; Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні

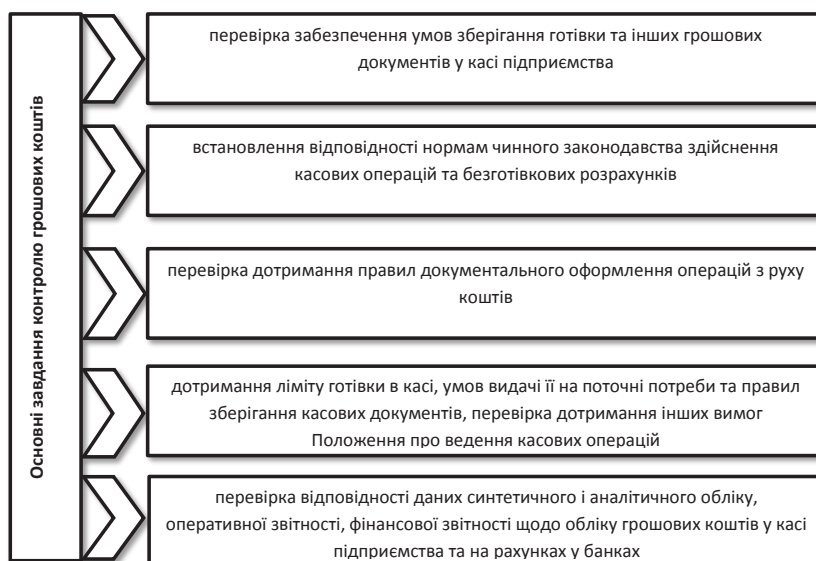

Рис 1. Основні завдання контролю грошових коштів на підприємстві

в національній валюті затверджена Постановою Правління НБУ від 21.01.04 № 22; Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» від 23.09.94 № 185/94-ВР.

3. Стандарти обліку: НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджений наказом МФУ № 73 від 07.02.2013; П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» затверджений наказом МФУ № 91 від 26.04.2000; П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» затверджений наказом МФУ № 193 від 10.08.2000.

Серед облікових джерел контролю – Наказ про облікову політику підприємства, первинна документація з обліку грошових коштів, касова звітність про рух грошових коштів та грошових документів на рахунках підприємства, виписки банків про рух грошових коштів, реєстри аналітичного та синтетичного обліку за рахунками 30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках», 33 «Інші кошти», бухгалтерська звітність (форма № 1 «Баланс», форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів», форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності»).

Залежно від суті господарських операцій та основних напрямів контролю грошових коштів у процесі внутрішньогосподарського контролю застосовують ряд способів і прийомів

1) органолептичні: інвентаризація, вибіркові та суцільні спостереження, обстеження, експертизи;

2) розрахунково-аналітичні: економічний аналіз, статистичні розрахунки, інформаційне моделювання;

3) документальні: формальна, нормативно-правова, арифметична перевірки окремого документа, зустрічна перевірка документів, аналітична (камеральна) перевірка звітності та балансів, отримання пояснень від посадових осіб;

4) узагальнення та реалізація результатів контролю: групування, документування результатів контролю, прийняття рішення за результатами контролю, контроль за виконанням прийнятих рішень [12, с. 191].

Провівши дослідження вважаємо, що в процесі внутрішньогосподарського контролю грошових коштів необхідно виділити три основні етапи: організаційно-підготовчий, етап перевірки та заключний етап.

На першому етапі проведення внутрішньогосподарського контролю грошових коштів перевіряючий з'ясовує такі основні питання як: склад грошових коштів; наявність договорів матеріальної відповідальності; забезпечення належних умов зберігання грошових коштів. Перевіряючий також досліджує систему організації бухгалтерського обліку, в частині дотримання положень облікової політики, зокрема: оцінка наказу про облікову політику, графік документообігу, субрахунки та аналітичні рахунки в робочому плані рахунків; графік інвентаризацій; форми реєстрів податкового

обліку; забезпечення організації бухгалтерського обліку у відповідності з діючими вимогами; забезпечення розподілу функціональних обов'язків посадових осіб, які відповідають за стан і рух грошових коштів; забезпечення періодичним проведенням інвентаризації грошових коштів; перевірка наявності форм первинної документації по всіх господарських операціях з грошовими коштами; наявність на підприємстві наказу керівника, який встановлює періодичність перевірок; перевірка дотримання вимог щодо виведення результатів проведених інвентаризацій; дотримання діючих норм ведення готівкових операцій [13, с. 90].

На другому етапі здійснюється безпосередньо процедура перевірки, який розпочинається з інвентаризації каси та грошових еквівалентів. Інвентаризація проводиться раптово. На початку інвентаризації перевіряючий отримує від касира розписку, що всі прибуткові й видаткові документи здані в бухгалтерію та вся готівка, що надійшла, оприбуткована, а видана – списана на витрати.

На думку Заремби Є.М., з метою запобігання привласнення коштів, що надійшли з банку від юридичних і фізичних осіб, доцільно проводити інвентаризацію грошових коштів на рахунках в банку шляхом методу звірки залишків, які обліковуються на рахунках в бухгалтерії, із залишками в банківських виписках. Розбіжності, виявлені інвентаризацією, оформлюються актом. За необхідності достовірність виписок встановлюють зустрічною перевіркою з банківськими установами. При інвентаризації не повинні залишатися поза увагою банківські операції, не підтверджені відповідними документами. За погодженням з підприємством необхідно з'ясувати причину відсутності документів і у випадку необхідності звернутись до банку за роз'ясненнями по даній операції [13, с. 91].

Інвентаризація грошових коштів в дорозі здійснюється шляхом порівняння сум на відповідних субрахунках з даними квитанцій банківських установ, поштових відділень, копій супровідних відомостей на здачу виручки інкасаторам банку тощо.

На даному етапі перевірки перевіряючий здійснює:

- перевірку на підтвердження інформації про фактичні залишки грошових коштів та їх еквівалентів у касі та на поточних рахунках в банківських установах;

- контроль дотримання чинного законодавства за операціями з грошовими коштами;

- перевірку своєчасності і правильності документального оформлення оприбуткування і видачі грошових коштів та їх еквівалентів первинними документами типової форми;

- перевірку правильності перенесення початкових залишків по грошовим коштам;

- перевірку дотримання підприємством встановленого ліміту зберігання готівкових коштів;

– контроль зіставності даних аналітичного, синтетичного обліку, Головної книги і Балансу;

– перевірку стану грошових коштів на рахунках на день проведення перевірки за даними виписок банку і за балансом підприємства;

– перевірка законності відкриття підприємством рахунків у банку, своєчасності одержання і обробки виписок банку по всіх рахунках;

– оцінка правильності проведення взаємозаліків з кредитною установою.

На третьому етапі результати контролю узагальнюються, здійснюється аналіз виявлених порушень та встановлюється їх вплив на господарський процес. За результатами проведення внутрішньогосподарського контролю грошових коштів складається висновок щодо виявлених відхилень та встановлених порушень, крім того зазначаються заходи щодо вирішення та поліпшення проблемних питань щодо достатності забезпечення підприємством заходів по збереженню та захисту грошових коштів, їх обліку та підвищення рівня внутрішнього контролю за ними. Також на цьому етапі здійснюється контроль за виконанням прийнятих рішень та реалізацією розроблених заходів щодо усунення і недопущення у майбутньому виявлених порушень.

Основні порушення з якими найчастіше зустрічається перевіряючий:

– помилки в оформленні прибуткових і видаткових касових ордерів;

– помилки в розрахунках;

– перевищення ліміту каси та встановлених строків використання виданої під звіт готівки;

– зловживання службовим становищем (неоприбуткування і привласнення грошей; надлишкове списання грошей по касі, тощо);

– невиконання або неякісне виконання службових обов'язків (формально підписують документи, не зрозумівши їх зміст, інвентаризація проводиться лише на папері, придбання проводяться там, де відповідальна за це посадова особа отримує особисту вигоду та ін.);

– неправильна оцінка операцій із заготівлі, виробництва чи реалізації з точки зору доцільності й економічності.

– неправильно складена кореспонденція рахунків тощо.

Керівництво підприємств має розуміти, що грошові кошти здатні приносити економічну вигоду тільки тоді, коли вони раціонально і ефективно використовуються.

Висновки з проведеного дослідження. Підводячи підсумок вище викладеного вважаємо, що контроль грошових коштів є важливим та невід'ємним елементом системи контролю на підприємстві та держави у цілому.

Пропонуємо розмежовувати облік і контроль як різні функції управління, кожна з яких має кон-

кретні завдання, методи і прийоми, та контроль як окрему функцію бухгалтерського обліку, що реалізується з використанням бухгалтерських методів та прийомів. Структура інформаційної системи обліку розглядається як сукупність процесів, які забезпечують її роботу (здійснення господарської операції; вимірювання результатів; документальне оформлення; заповнення реєстрів; формування звітності; прийняття рішення), а також етапів бухгалтерського обліку та контролю грошових коштів та їх еквівалентів (спостереження; вимірювання; реєстрація і зберігання; групування; узагальнення; підтримка). Ця система повинна максимально повно охоплювати такі основні функції: організаційну; кількісного відображення та якісної характеристики; контрольну; забезпечувальну; зворотного зв'язку; аналітичну та рекомендаційну.

З метою комплексного дослідження ефективності функціонування системи бухгалтерського обліку грошових коштів доцільно буде використання моделі контролю за станом ведення бухгалтерського обліку, яка полягає у розподілі між видами контролю конкретних процедур з прив'язкою до етапів облікового процесу. Окрім того, потрібно розширити повноваження контролера в частині формулювання рекомендацій щодо оптимізації стану об'єкта дослідження. Для покращення обліку грошових коштів доцільно запровадити автоматизацію обліку грошових коштів, що забезпечить високу точність облікових даних, пов'язаних із рухом грошових коштів. Окрім того, підприємство систематично має вдосконалювати облікову політику, усуваючи виявлені недоліки та помилки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бухгалтерський облік: Навч. посібник / Г.О. Партин, А.Г. Загородній, М.В. Корягін, р. Л. Хом'як, та ін. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. – 248 с.
2. Остафійчук С.М. Грошові кошти та їх еквіваленти – найліквідніші активи підприємства / С.М. Остафійчук // Науковий вісник Ужгородського університету 2011. – С. 215–220.
3. Осовська Г.В. Економічний словник / Г.В. Осовська, О.О. Юркевич, Й.С. Завадська. – К.: Кондор, 2007. – 358 с.
4. Філімоненко О.С. Фінанси підприємств: навч. посіб. / О.С. Філімоненко. – К.: Кондор, 2005. – С. 351.
5. Височан О.С. Облік і контроль грошових коштів та їх еквівалентів: теорія, методика, організація / О.С. Височан – К., 2009. – 23 с.
6. Єфіменко В.І. Облік у зарубіжних країнах: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В.І. Єфіменко, Л.І. Лук'яненко; за ред. В.І. Єфіменка. – К.: КНЕУ, 2005. – 211 с.
7. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Бутинець Ф.Ф. – 8-е вид. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912 с.

8. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський облік, оподаткування і звітність: підруч. / Н.М. Ткаченко. – 5-те вид. – К.: Алтера, 2011. – С. 151.

9. Сук Л.К. Організація бухгалтерського обліку: [підручник] / Л.К. Сук, П.Л. Сук – К.: Каравела, 2009. – 624 с.

10. Височан О.С. Формування моделі активного контролю та її реалізація на ділянці обліку грошових коштів і їх еквівалентів // Бухгалтерський облік і аудит. –2008. –№ 2. – С. 50–56.

11. Сопко В. Бухгалтерський облік: [навчальний

посібник] / В. Сопко.– [2 вид., перероб. і доп.] – К.: КНЕУ, 2010. –500 с.

12. Гуцаленко Л.В. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. / Л.В. Гуцаленко, М.М. Коцупатрий, У.О. Марчук – К.: «Центр учбової літератури», 2014. –496 с.

13. Заремба Є.М. Система внутрішнього контролю операцій з грошовими коштами / Є.М. Заремба // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки – 2012. –№ 4 (62). – С. 89–92.

ГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

CASH PEYMENTS OF ENTERPRISE IN THE CONTEMPORARY ECONOMY

УДК 657.4

Гайдаржийська О.М.

к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту

Національний авіаційний університет

Костюнік О.В.

к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту

Національний авіаційний університет

Вишнеvsька В.С.

студентка

Національний авіаційний університет

У статті розглядається готівка, як особлива категорія, яка завжди була найбільш актуальною в економічній думці, тому що в процесі грошового руху найбільшою мірою проявляються і реалізуються інтереси суб'єктів ринку. Кожен індивідуум реалізує свої потреби використовуючи гроші, тому грошова система і визначає взаємозв'язок між виробництвом, обміном, розподілом і споживанням.

Ключові слова: готівка, грошові кошти, розрахунки, каса, бухгалтерський облік, валюта.

В статье рассматривается наличные, как особая категория, которая всегда была наиболее актуальной в экономической мысли, так как в процессе денежного движения в наибольшей степени проявляются и реализуются интересы субъектов рынка.

Каждый индивидуум реализует свои потребности используя деньги, поэтому денежная система и определяет взаимосвязь между производством, обменом, распределением и потреблением.

Ключевые слова: наличные, денежные средства, расчеты, касса, бухгалтерский учет, валюта.

In article said that money is a special category that has always been the top priority in economic thought, because in the process of money movement is most evident and sold interests of market actors. Each individual realizes their needs using money because the monetary system and defines the relationship between production, exchange, distribution and consumption.

Key words: cash, cash payments, settlement, ticket office, accounting, currency.

Постановка проблеми. Сучасний стан економіки України має свої особливості та відрізняється своєю нестабільністю, а також різкими спадами і це на пряму впливає на розрахунки, що проводяться в країні. Більша частина розрахунків по виконанню зобов'язань здійснюється через установи банку безготівковим шляхом, які практично не мають обмежень. А ось розрахунки готівкою між підприємствами, організаціями, установами та підприємствами дозволяється здійснювати лише з дотриманням діючих обмежень. Саме тому особливо актуальними залишаються питання щодо розгляду стану готівкових розрахунків в сучасних умовах господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання готівкових розрахунків підприємств в сучасних умовах розглядали такі вчені: Бублик Є.О., Черкасова С.О., Макконнелл К., Брю С., Сміт А., Мочерний С.В., Осавул А.І., Височан О.К., Головка Т.В. Самарченко О., Демченко Н.П., Хомюк А. та інші.

Постановка завдання. Розглянути та проаналізувати стан готівкових розрахунків в сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу. Підприємства, які мають поточні рахунки в банках, здійснюють розрахунки за грошовими зобов'язаннями, що виникають у процесі господарських відносин, переважно в безготівковій формі. Водночас без готівкових грошових розрахунків їм не обійтися. Реалізація товарів (робіт, послуг) населенню, виплата заробітної плати, здійснення витрат на відрядження – усе це передбачає використання готівки.

Поняття «готівка» є досить багатограним, тому його розглядали різні вчені, що наведено в таблиці 1.

Готівкові кошти змінюються в міру розвитку втілених у них суспільних відносин. Суспільний характер грошей є однією з найхарактерніших їхніх ознак, яка визначає їх як самостійну економічну категорію.